

Den övervintrade

Fritänkaren

Nr. 265 April 2018

Tjugosjätte årgångens femte nummer

Innehåll:

Knutbysyndromet	2
Gurdjeffsällskapets extraordinära annaler	3
Ahasverus annaler, del 173: <i>Jesuiten</i>	4
Några pianokonsserter (samt <i>Schumanns</i>)	9
Fallet Kurt Atterberg	10
”Vattnets skepnad” och andra filmer	11
Några milstenar, april 2018	13
Påsklovet, del 1: <i>Snöresan</i>	14
Trivselresan, del 8: <i>Lamayuru</i>	15

Fritänkaren, som utkommit med 264 nummer sedan 1992 i både pappersform och på nätet, har aldrig sökt eller undfått något statligt eller kommunalt stöd eller bidrag för sin utgivning, ägnar sig mest åt litteratur, musik, film, politik, filosofi, religion och resor men även åt annat. Den är inte på något sätt anknuten eller ansluten till någon ideologi eller åskådning av vad slag det vara månne, utan tar tvärtom avstånd från varje institution som kräver okritisk underkastelse, och är helt oberoende humanistisk.

Den har aldrig haft någon sponsor. Samtliga tidigare nummer finns tillgängliga på Wordpress:

<https://clanciai.wordpress.com/fritankaren/>

Beteckningen *Fritänkare* är ursprungligen tysk och står för person som i religiösa och ideologiska frågor inte erkänner någon auktoritet och därför är kritisk och avståndstagande mot alla religiösa och ideologiska institutioner och framför allt deras eventuella dogmatik.

Redaktion : C. Lanciai, Ankargatan 2 A, 414 61 Göteborg, tel. 031-247887.

**OBS! Nytt Postgiro! - 35 86 46 – 8 (*Göteborgs Skrivarsällskap*)
eller Bankgiro: 6682-338254102 (Handelsbanken, ”Fritänkaren”, C. Lanciai)**

Glöm inte att ange avsändare!!

Årsprenumeration: 250 kr (även i Danmark och Norge; i Euroland: 30 Euro)

Tvåårsprenumeration : 350 kr (40 Euro)

Avgifterna har inte höjts på många år.

IBAN-nummer för folk som eventuellt vill betala prenumeration även från annat utland:

SE37 5000 0000 0500 7297 2165

Bic-code: ESSESESS

Redaktionslut för detta nummer : 9.4.2018

Copyright © C. Lanciai med medarbetare

Letnany 286

Det nästsenaste numret av *Fritänkaren* finns numera alltid tillgängligt på nätet jämte andra skrifter:

www.fritenkaren.se

e-post-adress : clanciai@yahoo.co.uk

Knutbysyndromet

Det är som en gammal medeltida saga från Island med alla dess ytterst olika och dramatiska ingredienser av ondska och manipulation, våld och övergrepp, intriger och mord. Det märkligaste med Knutbyfenomenet är att ingen tog varning och upphörde eller satte ner foten. De bara fortsatte och började om från början om något gick snett. Ändå handlade det om självklara kriminella övergrepp och allt utom kristendom.

Allt började bra, och alla som deltog upplevde församlingen och dess gemenskap som paradiset på jorden. Allt var idealiskt. Det börjar alltid på det sättet.

Vad var det då som gick fel? Det gick allvarligt fel från början. Helge Fossmo kom dit i slutet på 90-talet och imponerades djupt av Åsa Waldau, som senare erkändes som "Kristi brud". I Bibeln står begreppet Kristi brud som beteckning för kyrkan, men i Knutby blir "Kristi brud" en inkarnation vid namn Åsa Waldau. Men denna gradvis framväxande personkult bevaras som en hemlighet som endast ett litet fåtal är invigda i – den innersta kretsen.

2004 inträffar så det sensationella mordet, när en kvinna skjuter ihjäl Helge Fossmos hustru Alexandra, som är Åsas syster, och pastorn själv blir anklagad för manipulativ medhjälp däri. Dessutom skall han ha varit behjälplig i ett mordförsök på en granne, och han anklagas också för mordet på sin tidigare hustru, som 1999 påträffades död i badkaret. På denna punkt blir han dock friad i brist på bevis. Mörderskan befins vara otillräknelig och döms till rättspsykiatrisk vård, medan Helge Fossmo får livstids fängelse. Alla tre är i åldern 23-26 år.

I samband med dessa skandaler kryper Kristi brud-kulten fram ur gömmorna, som konsekvent förnekas av de ledande i församlingen, förmodligen för att beskydda, bevara och fortsätta odla denna sekthemlighet. Det var Helge Fossmo som etablerade henne som Kristi brud, men denna utkorelse stiger henne gradvis åt huvudet, så att hon utvecklas till att bli en diktator i församlingen. Hon ställer krav, hon kräver lydnad och underkastelse, och hon börjar inkassera gåvor, som gradvis stiger i värde och avancerar till smycken, juveler, guld och ädla stenar. Det viktigaste var naturligtvis pengar. När hon avstod från sin pastorstjänst mottog hon i stället "tionde" av församlingen, som med tiden tycks ha växt till miljoner.

Hur kunde då denna absurda personkult fortsätta att flörera och utvecklas efter mordrättegångarna? Hur kunde det förekomma att ingen satte ner foten och sade "Hit men inte längre"? I stället bara körde de på och drev kulten vidare till värre absurditeter. I stället för att stanna en skenande flock i dess urartning drevs den på.

Som alltid i sådana sekter bildas det en elit som tar ledningen och som blir maktfullkomlig. De samlas omkring ett mysterium, som de slår vakt om och som blir kultens centralgrej. Genom sekretessen och tystnadsplikten utvecklas småningom sekten till en maffia, och alla som blir invigda i mysteriet hålls bundna till kulten genom sekretessen och tystnadsplikten, som i ett hemligt sällskap, och om någon protesterar eller kommer med invändningar eller kritik blir han eller hon hårt bestraffad och tuktrad, tills syndaren blir foglig igen och rättar sig efter den ofelbara diktaturens direktiv.

Och detta går igen i alla sekter mer eller mindre. Redan judendomen började så, kristendomen skaffade sig som statskyrka monopol på hela världen med alla dess rikedomar, tills islam kom med konkurrens och blev ännu värre.

Och sedan kom alla de andra sekterna, de har aldrig upphört att blossa upp, Jehovas vittnen och mormonerna började i Amerika på 1800-talet. Exakt samma mentalitet gick igen i fascismen, kommunismen och nazismen. De börjar som idealistiska ideologier och blir maktfullkomliga terror- och förtryckarorganisationer när de blir etablerade. Den avgörande missriktningen är pengar. När en religion eller ideologi eller idealistisk rörelse faller för girighetens frestelse och börjar samla rikedomar har den snedtänt och kommit på en kurs som motverkar dess ursprungliga syfte, och om då den penningsnikna kursen vidmakthålls är rörelsen förlorad och kan aldrig återfå någon trovärdighet. Buddha och Jesus var inte sådana, men Muhammed var det.

Gurdjeff-sällskapets extraordinära annaler

Det var väl för drygt tio år sedan som en bedrövlig och smärtsam skilsmässa motiverade det manliga offret till att starta något alldeles nytt, han hade ju trots allt alla sina vänner kvar, och tillsammans med dem instiftades så det illustra Gurdjeffsällskapet med den dubiösa men ryktbara Georgios Ivanovitj Gurdjeff från Armenien som föregångsexempel, en av de första psykiatrikerna, som var verksam i Paris under 20-talet som kollega till Sigmund Freud och Carl Gustav Jung, som alla tre främst var intresserade av psyket med mycket varierande framgång i sina betänkliga experiment. Gurdjeffs huvudsakliga ansträngningar i den riktningen tycks mest ha ägnats åt den eviga kampen mot sömnen, medan hans huvudsakliga aktiviteter tycks ha varit koncentrerade kring inmundigandet av Calvados.

Detta passade sällskapet förträffligt, som också hjärtligt och gärna deltog i avsmakandet av Calvados och inte bara det. Vi träffas inte mer än en eller högst två eller tre gånger om året, men de sittningarna är årets trevligaste, och då passar alla dess medlemmar på att ösa ur sig alla sina mest betänkliga och roliga erfarenheter, helt i Gurdjeffs stil.

Vi har aldrig varit många, i regel bara sju, och då somliga förolyckats på vägen har vi ibland nödgats fylla på med nya värdiga medlemmar. Den största förlusten hittills var Greklandsälskaren Jon van Leuwen, svensk-amerikansk holländare med hus på Peloponnesos och prenumerant på Fritänkaren, äldst av oss och kanske den vittraste som mångkunnig journalist och översättare. Vi är alla i den övre medelåldern utan begränsningar uppåt, och han är faktiskt den enda oersättnings förlusten hittills. En annan medlem gjorde en oersättnings förlust genom sin brors förtidiga frånfälle, men han var aldrig medlem i sällskapet, en begåvad musiker som bland annat ackompanjerade Birgit Cullberg-baletten.

Vi brukar samlas kring den klassiska berömda Gurdjeffsoppan omkring hans födelsedag i januari, och sedan brukar vi hålla på tills vi slocknar under natten. Ej sällan bjuds det på andliga förfriskningar genom bland annat undertecknads bildvisningar från sina halsbrytande resor i de avlägsnaste avkrokarna av Himalaya. Även Gurdjeff själv var ju en företagsam resenär, i likhet med sin kollega Aleister Crowley, en av de få kloka Kanjenjunga-bestigarna som valde att avstå från berget när det väl var inom räckhåll, medan den expedition som ändå fortsatte förolyckades.

Men det är en annan historia.

Ahasverus annaler, del 173: Jesuiten

*Ingen Ahasverus i detta nummer, men i stället den person jag känt
som kom närmast Ahasverus som karaktär.*

Det var på den tiden när jag var ordförande för Academicum Catholicum 1975, en katolsk akademisk förening som alltid fick kämpa i motvind för att överleva. Vi brukade träffas hos jesuiterna på Örgryte Stomgata, och jesuiterna där då var Rainer Carls, som doktorerade på Aristoteles 1974, och napolitanaren Amadeo Paolino, som i det längsta höll ihop den italienska föreningen i Göteborg, där den senare brukade träffas hos före detta Skandinaviska Banken vid Gamlestadens Fabriker – han betonade det före detta kontoret Skandinaviska Banken. Owe Svahn, vår medarbetare i början på 90-talet, var mycket aktiv där.

Under 60-talet hade Academicum Catholicum haft sin storhetstid, när Pater Wilhelm Köster var församlingens jesuit och alltid drog fullsatta hus till högmässan när det var han som predikade. Han predikade nämligen med stor inlevelse och övertygelse och brukade förbereda sina predikningar ytterst väl.

Så kom det ytterst glädjande beskedet att Pater Köster skulle återkomma till Göteborg som jesuit medan Rainer Carls skulle få annat att göra. Det råkade sammanfalla med min tid som ordförande, och vårt samarbete blev idealiskt från början. Dock inföll vårt främsta samarbete helt utanför Academicum Catholicums gränser, då jag älskade att uppsöka honom privat, lära mig av honom och lyssna till hans erfarenheter. En annan som gjorde detta var Hans Kettelhoit, som plötsligt kunde dyka upp mitt under våra samtal och försöka bryta sig in genom terrassdörren, som var låst, men han var alltid lika välkommen som jag.

Det är omöjligt att återge kontentan av våra ingående och djupgående diskussioner och samtal i ett referat, men då han inte lämnade någonting efter sig vid sitt frånfalle måste jag ändå på något sätt försöka hedra hans minne med att återge något av vad vi talade om.

Han hade känt min mor mycket väl, som också förstod att uppskatta honom efter förtjänst, och liksom de flesta andra i församlingen blivit bestört över hennes övergående till en amerikansk affärs- och science fiction-religion, och det var detta ämne han främst var intresserad av mig för att närmare få utröna.

”Hon var ju en alldeles ovanligt vacker och charmerande och mångkunnig kvinna, jag skulle nästan vilja kalla henne för upplyst, och just för att hon var så framsynt och högt medveten blev jag mycket förvånad över att hon lämnade kyrkan för en sådan vulgär amerikansk väckelserörelse som dessutom kostade pengar.

Jag är den förste att medge att den katolska kyrkan i de flesta avseenden är bristfällig och otillräcklig. Många menar att den är en fortsättning på det romerska imperiet, med dessa galna kejsare ersatta av teokratiska påvar, och under dess djupaste förfall under medeltiden hette det att den var så korrumpad att den ändå måste vara Guds kyrka då den över huvud taget lyckades överleva alls. Jag har alltid hyllat Dante som var den förste som påtalade nödvändigheten av att skilja kyrkan från staten, men det har aldrig skett i praktiken. Vatikanen har alltid förblivit djupt engagerad i världsliga angelägenheter som deras kanske främsta manipulator. Inte minst maffian, Europas osynliga stormakt och i många avseenden dess egentliga härskare, har alltid haft sina rötter i Vatikanen.

Genom sin intima och starka bindning till Vatikanen fick också jesuiterna från början dåligt rykte, och jag vet inte hur många böcker det har skrivits om jesuiternas etablerade kriminalitet, som en brottslig stormakt som alltid manipulerat politiken så skickligt att ingen någonsin lyckats komma åt dem. Det bästa exemplet är väl Eugene Sues roman ”Den vandrande juden”, som handlar mera om jesuiterna än om Ahasverus. Det har skrivits många romaner om Ahasverus, som ursprungligen är en katolsk legend från medeltiden, men Eugene Sues roman är den största, och dess enda motivation var ett angrepp på jesuiterna.

Dock har det även förekommit goda jesuiter, främst som missionärer, och då kan jag med stolthet påvisa exempel som den jesuitiska missionen i Paraguay och de första missionärerna till Kina och Tibet under 15- och 1600-talet. Men under 1900-talet har liksom hela kyrkan och all teologi och andlighet över huvud taget hotats till livet och utsatts för direkta utrotningsförsök inte bara av nazismen i mitt eget land utan ännu mer av kommunismen i Ryssland.

Hela 1900-talets förra del är som ett enda stort trauma, där i stort sett allt gott som mänskligheten åstadkommit, i synnerhet i form av landvinningar inom filosofi, rationalism, andlighet och upplysning fullständigt kördes över av det nakna våldets hänsynslösa brutalitet. Det första världskrigets utbrott satte punkt för 500 års storartad utveckling för hela mänskligheten, och i stället tog kriget, brutaliteten, fördärvet och förstörelsen över.

Egentligen började det redan före 1914. Den första spiken i kistan var mordet på Stolypin i Petersburg 1911 mitt under pågående teaterföreställning i salongen. Han var den sista som lyckades och bemödade sig om att vidmakthålla ordningen i Tsarryssland. Efter honom kunde ingen stå emot de destruktiva krafterna längre. Det var som om Gud plötsligt tagit sin hand från världen och övergivit den, efter att den under större delen av 1800-talet åtnjutit den bästa tänkbara gudomliga och kristliga ordning. 1911 mördas Stolypin, den siste som kunde tygla Ryssland, 1912 har vi Titanic-katastrofen med världens största och mest osänkbara fartyg som plötsligt förliser på sin jungfruresa, och 1914 startas det första världskriget med ett politiskt mord som ursäkt som ingen lyckas kurera inflammationen av på diplomatisk väg, varför man måste fråga sig om politikerna inte ville detta utan faktiskt ville ha krig. Kaiser Wilhelm skyllde på sina generaler, den brittiska hatpropagandan mot Tyskland var omfattande, Österrike var oförsonligt mot Serbien fastän Serbien försökte allt för att plåstra om det politiska såret, medan ingen kunde kontrollera Ryssland, allra minst tsaren, fastän Kaiser Wilhelm var hans kusin. Tsaren försökte faktiskt hejda den ryska mobiliseringen på sin kusin enträgna anmodan, men då var det för sent.

Och det första världskriget ledde till det andra. Den grymt orättvisa och kränkande freden ledde till oöverskådligt kaos och lidande för Tyskland och Österrike, så att en ridderlig eldsjäl som Hitler faktiskt måste framstå som en frälsare. Jag tog aldrig del av den nazistiska kulten själv, men jag kunde förstå den, liksom även Freud, C.G.Jung och Stefan Zweig kunde förstå den. Den var helt enkelt naturlig. Efter de förnedrande inflationsåren med dess svält och anarki och gangstervälde var det bara nazisterna som kunde rädda Tyskland och gjorde det. Ingen hade något emot det så länge det gick bra.

Ingen ville ha kriget, och att alls starta ett sådant företag med det första världskriget bara 20 år tillbaka i tiden med alla dess oläkta sår, utan att beakta alternativ och diplomatiska möjligheter, var ett nationellt självmord som Hitler och hans medhjälpare måste bära allt ansvar för. Han körde över diplomaterna, han struntade i alla synpunkter utom sina egna, han var besatt av hundraprocentig hänsynslöshet, som om han ansåg sin vilja liktydig med Guds, och naturligtvis

kunde det bara leda till en ännu värre katastrof än det första världskriget. Det har spekulerats i att allt vad han egentligen ville var att göra om första världskriget fast värre.

I samband med denna suicidala världsutveckling gick kristendomen förlorad, som om Gud hade dött. Ingen kunde tro på någon Gud mera i det första och andra världskriget, då de var höjden av gudlöshet. Tidigare hade det ändå utkämpats någorlunda hederliga krig, som man kunde få ära av och där nästan bara soldater strök med, men de båda världskrigen offrade civila i blindo i hundratusental. Något sådant hade aldrig förekommit i historien tidigare. Kan det över huvud taget finnas något fegare sätt att föra krig på än att i flygmaskiner på säkert avstånd urskilningslöst fälla bomber över städer där det bara bor civila? I de båda världskrigen var de enda segrarna fegheten, skurkaktigheten och massmördarraseriet, och vi har sett den fega skurkaktigheten fortsätta i samma stil i Vietnamkriget.

Väl medveten om att kristendomen gått förlorad som human ideologi försökte man uppfinna ersättningar. Så kom den nazistiska raskulten fram med ett svärmande för hjältedater, Wagner, dumdriftig heroism och hysterisk hedonism. I Ryssland var det kommunismen med dess kollektiva diktatur där allt individuellt initiativ och människovärde försvann och kördes över och utrotades. Egentligen var Sovjetkommunismen och nazismen samma sak – de vettlösa massrörelsernas lämmeltåg mot undergången, där individuella förolyckade inte betydde något utan bara sopades ner i diket, som nazisterna lät hundratusentals judar försmäktade och avsiktligt gå under i koncentrationslägren.

Kom Gud tillbaka efter det andra världskriget? Det är den stora frågan. Jag vet inte. Atombomben är inget svar på frågan utan snarare ett uppskjutande av den. Om alla atomvapen desarmerades och skrotades och samtidigt världsfreden ändå kunde säkerställas och garanteras skulle jag kunna tro att Han var tillbaka men knappast före dess.”

Första gången jag upplevde honom i predikstolen kunde jag inte riktigt ta honom på allvar, ty han gjorde närmast ett komiskt intryck genom sin person och sitt sätt. Han verkade vara hundra år gammal, en skinntorr och spinkig flintskalle, som när han predikade gestikulerade så vilt med händerna att de vida flaxande ärmarna gjorde honom ännu mindre, ännu äldre och hans röst ännu tunnare och gällare.

Men han hade en dramatisk förmåga när han predikade. Han arbetade sig upp till en klimax för att plötsligt tystna helt och bli alldeles stilla, varvid det var dödyst i kyrkan. Så började han igen från det lägsta tonläget i långsamt tempo och började småningom arbeta sig upp igen. Han predikade mera teatraliskt än en Wagneropera.

Jag var bara tio år då och frågade troskyldigt: "Vad är det för en sprattelgubbe?" Och till min förvåning fick jag erfara att alla menade honom vara kyrkans främsta predikant: han var den enda som hade något att säga.

Så fick jag se honom på nära håll. Han var inte alls liten till växten och inte ens mager. Privat var han en blid och seren gammal man vars blå himmelsklara ögon gjorde ett outplånligt intryck som ingav större respekt än vad jag någonsin känt för någon annan människa.

Vid tjugofem års ålder fick jag tillfälle att bättre lära känna honom. Han blev då den etablerade jesuiten i Göteborg var han bodde i den lilla mysiga villan ute i Örgryte alldeles ensam. Hans tillbakadragenhet och följaktliga tillgänglighet för andra särtingar innebar att jag ofta kunde besöka honom privat. Och ju mer jag lärde känna honom, desto flitigare blev mina besök. Till

slut var jag där på alla mina lediga kvällar. Jag var en fri student i mina allra mest nitiska och lärankiga studieår, och jag märkte att han njöt av hur mottaglig jag var för hans erfarenheter.

Han hade inte alltid varit jesuit. Han började som klassisk humanist, de nazistiska omvälvningarna i Tyskland ledde till att han först blev vanlig präst och sedan fängelsepräst, och andra världskriget gjorde honom till fältpräst och jesuit. Han var vid fronten från Ukraina till Berlin och fick därmed uppleva hela det andra världskrigets mest fasansfulla baksidor inte minst ur tysk synpunkt. Efter att ha fått se Auschwitz grät han aldrig mera.

Efter kriget var hans högsta önskan att komma bort från Tyskland för gott. Han kom till Sverige 1951, och det blev hans nya hemland.

Men efter att han initierat mig i sitt liv gick det ännu längre med vår vänskap. Vi glömde 1900-talet och talade i veckor bara om Goethe och Schiller och 1800-talets humanistiska storhetstid i Tyskland. Vi hade även ett klassiskt musikintresse gemensamt, och han hade i sin ungdom också varit en lysande pianist och framför allt Bachtolkare. Till slut kom han med sitt livs hemligaste bekännelse: han hade skrivit en roman.

Han hade påbörjat den i sin ungdom, tagit avstånd från den vid prästvigseln men sedan med jämna mellanrum alltid återvänt till den. Den hade fullbordats 1948, men han hade sedan ändå fortsatt med att ständigt överarbeta den.

"Det är min erfarenhet av Tyskland," sade han. "Den är ofta torr och naken och pedantisk som jag själv, men jag är rädd att den återspeglar de flesta tyskars besvikelse under detta århundrade."

Och han lånade den åt mig. Jag läste den med möda, tyska var inte mitt bästa språk, men när jag efter ett knappt år äntligen kom till slutet bad jag honom om att få översätta den till svenska.

Dess innehåll var sådant att det inte kunde publiceras medan dess författare levde. Några år senare avreste han till Berlin. Jag var då klar med översättningen och ville ge honom originalet tillbaka, men då överraskade han mig med att säga:

"Min son, jag har skelettcancer och reser till Berlin för att dö där. Var vänlig och behåll 'Götterdämmerung' och förstör romanen så fort jag är död. Ingen får läsa den efter dig."

Hans vilja var obeveklig, och jag lydde honom. Originalmanuskriptet finns inte mer, men han förbjöd mig inte att behålla min översättning och bearbetning, som jag när han var borta kunde presentera med gott samvete, till minnet av den katolska präst som var den jag älskade mest av alla präster.

Han beklagade mycket mitt avsked från katolska kyrkan, där jag ändå tjänat dess kyrkomusik under fem år, de senaste femton månaderna som organist, och jag hade inte misskött mitt arbete. Jag hade kommit med många initiativ, tryckt upp en ny psalmbok för att bevara alla gamla katolska psalmer och föra dem vidare, försökt återinföra latinet i synnerhet inom musiken, då latinet i den katolska kyrkomusiken är oundgängligt, och för allt det hade jag fått sparken.

Pater Köster menade att den prästen inte visste vad han gjorde. Faktum är att han var socialist och jag var det inte, vilket också lett till motsättningar mellan honom och min aristokratiske företrädare Eric Wreding, som slutade självmant. Så upphörde min kyrkoherde också vara präst sex månader senare och blev helt sekulär. Andra menade också att han fått en knäpp. Jag spelade ju billigt och även för de nationella minoriteterna, ungrarna, tjeckerna,

italienarna, slovenerna, kroaterna och polackerna, och de kunde aldrig få en så mångtjänstvillig organist mera.

”Du är helt enkelt som så många andra ett offer för tiden. Hans Fallada och Pinnebergs, Stefan Zweig och hela den tyska judendomen, alla de lovande poeterna och diktarna som dog i första världskrigets leriga skyttegravar, alla vår tids självmördare inom litteraturen och konsten, 1900-talet är sådant. Kulturen är satt på undantag som något som mera är i vägen än något som borde beskyddas och bevaras, som när Göring sade, att ”när jag hör ordet kultur osäkrar jag min revolver”. Det är gudlöshetens tidevarv, och varken nazismens rasistiska kult eller kommunismens dogmatiska materialism kunde komma med något bättre, bara drastisk förödande försämring.

Kommer du alls att kunna fortsätta vara katolik efter det inträffade?”

”Inte praktiserande, men det finns ingen anledning att överge kyrkan.”

”Nej, det gör det inte, fast egentligen finns det all anledning i världen att lämna kyrkan åt dess öde, men ingen gör det. Jag brukade ha som föredrag ett tankeexperiment. Antag att alla böcker om Gud eliminerades, så som kommunismen ville det, alla biblar och all teologisk litteratur över huvud taget. Skulle Gud och religionen ändå överleva? Ja, det skulle den. Det skulle bara snabbt börja skrivas nya böcker. Antag så att alla böcker om den katolska kyrkan förintades, så att ingen kyrklig litteratur fanns kvar. Skulle då den katolska kyrkan överleva? Nej, det skulle den inte, ty kyrkan är en konstruktion, men Gud är en abstraktion, en opåtaglig andlighet, som alltid kommer att finnas, men om kyrkan berövades sin dogmatiska grund i litteraturen skulle den inte kunna överleva.

Du gjorde ju väldigt mycket musik för kyrkan under din tjänstetid, orgelmusik och andra kompositioner. Kan du fortsätta bygga vidare på dem utan din kyrka?”

”Nej, det kan jag inte. Den musiken är i princip förlorad genom en orättvis bestraffning för att jag bara gjorde det bästa möjliga av mitt arbete. Men så är det i Sverige. Det är något med mentaliteten här som är kulturfientlig. Sverige har alltid skrotat mig. Ändå har jag aldrig gjort något fel. Eller var det fel att konsekvent ta avstånd från all modern musik, atonal musik, rockmusikens hårda oväsen, förstärkarhysteri och all musik som inte bestod av melodi, harmoni och rytmik? Jag förkastade all tolvtonsmusik som bluff, Stockhausen, Boulez, Messiaen och Schönberg efter hans urspårning, hur skickliga de än var, hur absolut gehör de än hade, därför att de slutade göra musik för att i stället göra motsatsen. Var det så fel, att jag måste bestraffas där för?”

”Jag kommer ihåg vår angenäma musikafton hos Sverre och Barbro Sörenson den där stormiga vinterkvällen, där du spelade en av dina ballader (Ballade n. 6). Till min stora glädje fann jag att jag hade upptäckt en ny stor kompositör, men Margareta Hedström bröt upp medan du spelade. Dina föräldrar var också där och framförde sina argentinska duetter med din far ackompanjerande på gitarr. Det var inget fel på din musik. Den påminde närmast om Brahms. Men hur är det med din litteratur? Du skriver ju också. Du kan ju falla tillbaka på den om du inte längre får någon musikalisk anställning.”

”Det var min första och största ambition. Ja, jag skriver ständigt och blir ständigt refuserad. Ingen förläggare vill ta i mig med tång ens, som om jag luktade illa, kanske också på den punkten för att jag är antimodernist, traditionell och håller mig till rent språk och gamla former.”

”Du är alltså hänvisad till kronisk fattigdom. Du får väl åtminstone arbetslöshetsbidrag?”

”En bråkdel av min lön.”

”Hur mycket hade du i lön som nästan heltidsanställd i kyrkan?”

”800 kronor i månaden före skatt.”

Då log Pater Köster, och han sade:

”Min vän, du är ett hopplöst fall, då du så som jag känner dig är så hopplöst envis att du aldrig kommer att ge upp varken musiken eller litteraturen. Du har bara en enda sak att göra. Fortsätt arbeta. Strunta i världen som svikit dig, men svik inte världen eller dig själv. Det är ditt enda hopp. Så länge du fortsätter arbeta är du på säkra sidan om all världens rutenhet och korruption och allt moraliskt fördärv. Sluta aldrig arbeta, och du kommer att överleva världen och tiden.”

Det var hans sista ord till mig. Hans klarblå ögon glänste av vad som bara kan ha varit fröjd, så som bara hans ögon kunde glänsa, och de ögonens uttryck kommer jag att bära med mig för alltid.

P.S. Den ovan nämnda romanen (’Gudaskymning’ i svensk översättning och bearbetning) finns tillgänglig på nätet för läsning och nedladdning på

<https://issuu.com/lanciai/docs/gudaskymning>

Några pianokonsalter

Rachmaninov skrev fyra pianokonsalter, men den första gjorde fiasko, och det är bara den andra som nått bestående universell popularitet genom sin varma melodik och fullödiga musikaliska rikedom. Den tredje är överlägsen tekniskt och anses som en av de mest avancerade av alla pianokonsalter, men den har inte samma varma och rika melodik. Den fjärde är nästan bara teknik, och det är bara den andra satsen som är mera musikaliskt än tekniskt intressant. Bäst av hans pianokonsalter är dock ingen pianokonsert utan hans Paganinivariationer för piano och orkester, hans sista stora piano- och orkesterverk, som också är lika universellt uppskattat som den andra pianokonsalten.

Tjajkovskij skrev tre pianokonsalter, men det är bara den första som nått bestående popularitet genom sin slagfärdiga melodik och musikaliska lättillgänglighet. Den andra är mera teknisk och svår, och den tredje blev det bara en sats av innan han dog.

Även Mendelssohn skrev tre pianokonsalter, och visst är de briljanta och imponerande, men de har inte alls samma melodik och charm som till exempel Chopins båda pianokonsalter utan är mera tekniskt briljanta och imponerande än melodiska. Ingen har nått någon större popularitet.

Så har vi Schumanns enda pianokonsert, den kanske vackraste av alla. Den intar en särställning genom sin egenart, då den första satsen är som en hel pianokonsert i sig om dock mycket koncentrerad. Den komponerades långt före de två senare satserna, som så att säga klustrades på i efterhand, medan den första satsen dominerar hela konserten och i sig kan delas upp i fyra satser.

Den första satsen är då inledningen och presentationen av hela temamaterialet med dess betagande melodik, trolska harmonik och magiska molldominans. Detta följs av ett starkt kontrasterande Adagio i dur, som bildar en total omväxling i karaktären från passionerad

intensitet till en paradiskt harmonisk fridfullhet, som sedan bjärt avlöses av ett livligt återupptagande av ämnet i uppsluppen friskhet, som sedan följs av finalen och den stora satsens slutgiltiga genomföring.

Många föredrar att avlyssna denna pianokonsert med att bara höra den första satsen och skippa de andra, inte för att de är dåliga eller sämre, men för att de är mera ytliga och formella. Det är den första satsen som gör denna konsert till den kanske märkligaste och vackraste av alla pianokonsert.

Två av de bästa grammofoninspelningarna är den med Justus Frantz och Leonard Bernstein från 1985 samt monoinspelningen med Lili Kraus från 50-talet.

Fallet Kurt Atterberg

Vad sägs om att upptäcka en svensk kompositör i världsklass, vars musik av diffusa värdegrundsskäl inte spelas idag? Kurt Atterberg komponerade under första hälften av förra seklet sin musik i en nationalromantisk anda. Den är av så hög klass att han egentligen borde ses som en svensk nationalkompositör, ungefär som Sibelius i Finland och Grieg i Norge. Man kan därför fråga varför han får så lite uppmärksamhet här i Sverige. Orsaken verkar ligga hos en konflikträdd kulturkrets, som ängsligt undviker allt som tros vara kontroversiellt.

Enligt Wikipedia såg Atterberg sig själv som "nationalklassicism" snarare än **nationalromantiker**, då han menade sig inte skriva "formlösa stämningstycken" utan använde de "klassiska formmönstren". Efter krigsslutet 1945 minskade intresset för hans musik. Han led väl själv av detta, kan man tänka, och kallade de två sista delarna i sina utgivna självbiografiska *Minnesanteckningar* för "På överblivna kartan" och "Det levande liket".

Idag verkar han vara utfrysad av det svenska kulturetablissemang. Googlar man på hans namn eller söker på universitetsbiblioteken finner man nästan bara värdegrundsbaserade kritiska texter och för övrigt... ingenting! Inget stödsällskap, ingen levande debatt eller intressanta analyser av hans musik. Varför? Kanske ges svaret av den Atterbergkritiske Magnus Haglund i GP.

<http://www.gp.se/n%C3%B6je/kultur/magnus-haglund-atterberg-satsning-borde-diskuteras-1.44204>

I GP-artikeln drar Magnus Haglund främst nazistkortet, inte direkt men via anspelningar och hummande om folkmusik, tysklandkontakter och ett lösryckt citat. Atterberg krävde själv efter kriget en utredning kring detta. En sådan gjordes och han frikändes. Bannbullen var dock redan lyst och verkar gälla än då Magnus Haglund uppenbarligen är av den åsikten att Atterbergs musik inte ska spelas av ideologiska skäl.

Mot ett svenskt kulturetablissemang står dock utövare och konsument. Neeme Järvi, den världsberömda estniskt-amerikanske dirigenten, spelade för några år sedan in flera av Atterbergs orkesterverk. Utifrån hans ingående kunskap borde det därför göra intryck på det svenska kulturetablissemang, när Järvi hävdar att efter Sibelius är Atterberg nordens största kompositör. Lite uppgivet menar han att vi borde vara mera stolta över honom.

Atterbergs musik är i sin dramatik, monolitiska form och instrumentering uppenbart starkt suggestiv. Den täta klangen, de intressanta sidostämmorna, det perfekta ljudet från olika

instrumentgrupper och inkluderandet av pianots nyktra klang i instrumenteringen ger nya ljudbilder. Man finner sig ofta teleporterad till en fantasieggande "Tolkienvärld", ny och episk. Nyinspelningarna med Ari Rasilainen och Neeme Järvi drabbar nu med en nästan chockartad verkan lyssnare över hela världen.

Varför är då Kurt Atterberg intressant? Viktigast är väl att musiken är så bra men också att den genom folkmusikinslagen hyllar en gången svensk tids gemenskap och sammanhållning.

Atterberg levde och verkade under en era då de svenska storföretagen och demokratin växte fram, en tid med starka folkrörelser och ett intresse för det egna folket, med stora konstnärer och inte minst arkitekter. Se till exempel Ragnar Östberg och det fantastiska Stadshuset. Denna tidsperiod är som en enda stor hyllning av det svenska folkets mödosamma kamp för välstånd, kunskap och demokrati. Det är ett sant barbari att inte känna till och erkänna denna svenska kulturella storhetstid.

(Sammandrag ur en blogg av signaturen P.H.)

<https://morklaggning.wordpress.com/2017/10/20/kurt-atterberg-en-nationalromantisk-mastare-med-enande-kraft>

Kommentar. Kurt Atterberg förpassades alltså till samma brännmärkta sällskap som Wilhelm Furtwängler, Richard Strauss och Herbert von Karajan för att han haft med tyska musiker att göra under nazisttiden, och trots att han rentvåddes hjälpte det inte, då tydligen fördomsstämpeln inte kunde utplånas. Till hans övriga internationella meriter, som inte nämns i ovanstående artikel, hör det faktum, att han vann första pris i en tävling om att fullborda Schuberts ofullbordade symfoni.

Ända sedan slutet av 1800-talet har den groteska frågeställningen allt oftare infunnit sig när det gäller diskriminerade konstnärer: Måste då en skapande konstnärs kreativa kvaliteter alltid motsvara en lika hög nivå i vad han måste genomlida genom förfördelning, förnedring och skamlig behandling?

"Vattnets skepnad" och andra filmer.

Årets stora Oscarsvinnare är som en fortsättning på spanjoren Guillermo del Toros tidigare film för 10 år sedan "Pans labyrint", som tilldrog sig under det spanska inbördeskrigets sista dagar, medan intrigen i denna nya romantiska fabelhistoria om en liknande relation mellan en flicka och ett monster handlar om rymdkapplöpningen mellan USA och Sovjetunionen år 1960. Hela handlingen tilldrar sig i Galveston, där amerikanerna driver en omfattande rymdforskningsanläggning för att till varje pris ta upp kampen med det ryska försteget i och med Sputnik och Laika. Sekretessen på anläggningen är rigorös och i det närmaste absolut, men den måste ändå ha städerskor som kommer dit och städar. En av dessa är en ung stum dam som brukar omhändertas av en större färgad kvinna. De kommer till jobbet varje morgon klockan sju och städar upp allt skräp, tvättar och donar och torkar upp och går ut med soptunnor. En dag upptäcker denna stumma flicka (högst 20 år) att anläggningen fått in en främmande varelse i en förseglad vattenbehållare. Här kommer monstret från den svarta lagunen, "Gälmannen", in i bilden.

Denna historia är påtagligt inspirerad av den gamla svartvita monsterskräckfilmen från 1954, men den tilldrar sig helt i Amazonas medan denna är helt begränsad till Galveston och mest i den ganska klaustrofobiska rymdforskningsanläggningen, där allt är sterilt.

Det utspinner sig naturligtvis en intressant relation mellan gälmannen (samma skådespelare som spelade Pan i "Pans labyrint") och den stumma flickan, som utvecklar sig åt ett mycket spännande håll. Det är upptakten till filmen.

Fastän den är närmast science fiction till karaktären med dock romantisk sagolyrik som ständigt mer dominerande element, det förekommer till och med en dansscen, är den fullständigt övertygande och realistisk hela vägen. Liksom i "Pans labyrint" har regissören lyckats göra en fullständigt verklighetsfrämmande historia fullständigt verklig med klar logik och naturlig utveckling hela vägen. Fastän det är en överklig och övernaturlig historia är den fullständigt konkret och verklighetsbunden. Därför är filmen ett suveränt och konsekvent genomfört mästerverk, som väl förtjänade alla sina Oscars.

För att växla till en helt annan värld, råkade vi ut för "*Berkeley Square*" från 1933 med Leslie Howard i en roll som tidspendlare mellan 1933 och 1784. Som amerikan på besök hyr han ett rum vid Berkeley Square och börjar forska i husets historia och blir fascinerad och börjar gå in i avlägsna släktingars karaktärer, som förekom i huset 1784, tills han flyttar dit.

Filmerna är ursprungligen en berömd och framgångsrik pjäs, men både pjäsen och filmerna är ytterst snillrikt och raffinerat gjorda. Framför allt har de lyckats med miljöerna – 1700-talets London kunde inte ha gjorts mera tvättäkta med målaren Sir Joshua Reynolds och allt. Men filmerna liksom pjäsens störta förtjänst är den fantastiska dialogen, som sprudlar av snille och smak hela vägen. Det är en kärlekshistoria av osedvanligt slag, och kvinnorna, åtminstone tre av dem, är inte sämre än Leslie Howard, som dock får glänsa i sin mest både romantiska och demoniska spännvidd av både skrämmande spöklighet och oemotståndlig charm. Alla hans filmer lyser av dessa förmågor men denna nog mer än de flesta.

Om vi går ännu längre tillbaka i tiden förekom det en film 1949 som hette "*The Bad Lord Byron*" med Dennis Price i titelrollen, en mycket originell film på ett bra manuskript, men tyvärr räckte inte Dennis Price till för Lord Byron, som var en närmast demoniskt attraktiv och begåvad person. Som en av de tre damerna som i tur och ordning uppträdde som hans anklagare förekom Joan Greenwood som den bästa av dem, medan de andra två, hans hustru "Parallelogramprinsessan", som han själv kallade henne, och grevinnan Guicciardi, hans sista älskarinna, var närmast bleka. Intrigen i filmen var att han ligger på sin dödsbädd i Grekland och där hallucinerar i feber och upplever hur alla hans kvinnor anklagar honom inför en högre metafysisk domstol. Rättegången går helt riktigt till, och både anklagare och försvarare får föra all talan de vill inklusive hans själv. Filmen består sedan av återblickar.

Emellertid hade så mycket mera kunnat göras av en sådan film. Egentligen hade vem som helst varit bättre i titelrollen än Dennis Price. Shelley inte ens nämns i filmen, och ändå var han kanske den person i hans liv som fick den största betydelsen – de projekterade ju båda att skriva den bok som sedan Mary Shelley skrev om Frankenstein, till exempel. Det är snarare en ren kuriositet än en lyckad film, vilket är synd, då uppsåtet att ge Lord Byron en *post mortem* rättvis rättegång var ett mycket lyckat uppslag.

Om vi då ytterligare närmar oss verkligheten slog oss med häpnad en film av Roger Corman, han med alla de billiga skräckfilmerna, inför en starkt realistisk film om rasismen i USA. En lyckosökare kommer till en håla någonstans mot södern och vållar extrema rasmotsättningar med konsekvenser, och filmen är som en konsekvent genomförd obduktion av det amerikanska rasproblemet, samtidigt som den går till rätta med hur en agitator egentligen fungerar. Filmen heter *"The Intruder"* från 1962 och måste vara Roger Cormans bästa film och kanske hans enda helt realistiska.

Slutligen måste vi ta med en film av det lättare slaget. David Leans film i samarbete med Noel Coward 1944 *"This Happy Breed"* skildrar en helt vanlig engelsk medelklassfamilj från fredsslutet 1918 till före krigsutbrottet 1939. Robert Newton är gift med Celia Johnson och har en son och två döttrar, av vilka den ena är Kay Walsh som vållar problem men uppvaktas av John Mills som flottist. Man får följa med i den enkla familjens vardagsliv genom alla åren, barnens äventyr och äktenskap, kriser på vägen med focus på deras lilla helt fridfulla värld som inte alls berörs av vad som händer i världen – inte ens depressionen påverkar dem annat än genom litet strejker. Stanley Holloway är deras granne och Robert Newtons äldsta vän, och de bästa scenerna är tillsammans med dessa två. Filmen inleds med att de flyttar in och avslutas med att de flyttar ut igen efter 20 år, men däremellan händer mycket. David Leans och Noel Cowards samarbete skulle sedan fortsätta med bland annat den oöverträffade sjökrigsfilmen *"In Which We Serve"*, historien om ett slagskepp i återblickar från och med dess sänkning.

Några milstenar, april 2018.

- 1 Edmond Rostand 150 år ("*Cyrano de Bergerac*")
The Royal Air Force 100 år.
70 år sedan Berlinblockaden inleddes.
- 3 Sixten Ehrling 100 år.
75-årsminnet av Conrad Veidt, död vid 50.
70 år sedan Marshallplanen trädde i kraft.
- 4 50 år sedan mordet på Martin Luther King.
- 9 Litauen 100 år.
- 10 150 år sedan uruppförandet av Brahms "*Ein deutsches Requiem*".
- 16 Spike Milligan 100 år.
- 17 William Holden 100 år.
- 21 100 år sedan Manfred von Richthofen ("*Röde Baron*") sköts ner vid 25 års ålder.
- 25 Ella Fitzgerald 100 år.
- 28 50 år sedan musikalen "*Hair*" hade premiär.
- 29 Tsar Alexander II (martyrtsaren) av Ryssland 200 år.
Michelle Pfeiffer 60 år.
Daniel Day-Lewis 60 år.
- 30 70 år sedan Costa Rica som enda land i världen hittills skrotade sitt militärväsen.

Påsklovet, del 1: Snöresan,

Expediten på Centralstation var förtvivlad över att han inte kunde hjälpa mig. ”Vi har inte haft något att göra med Inter Rail på tre år!” Det hjälpte inte att jag rest med Inter Rail i 29 år, varje år sedan 1989. Han kunde ingenting göra.

Det enda han hade möjlighet till var att ge mig ett telefonnummer – till Kalmar.

Vintern hade varit svår. Den hade börjat sent men sedan bara fortsatt och fortsatt, och så fort den avmattats och tyckts växla om för lite tö började den om igen från början. På morgonen den 29 mars var Göteborg begravt i två decimeter snö.

Den förskräckliga vintern hade medfört förskräckliga influensor och förkylningar. Det hade inte bara varit en influensa, utan de hade kommit i legio – så fort en var besegrad fann man sig angripen av en ny variant, som var värre än den förra. Sålunda drabbades alla stackars influensapatienter av ett härnadståg av influensor som oupphörligt och obarmhärtigt ständigt kom och avlöste varandra.

De flesta hade blivit sjuka i januari, men jag tycktes klara mig. Värst var mycoplasma-varianten, där en sorts grön svamp växte i lungorna och bredde ut sig som mögel inuti kroppen.

Till följd av de ansträngande konserterna i mars kände jag att jag blivit sårbar, men lyckades hålla den hotande infektionen tillbaka. En 75-årsdag med grundligt firande den 18-e klarades av, men sedan var det färdigt. Den 19-e bröt influensan ut på allvar med full kraft.

Samtidigt frågade mig min familj i Verona om jag ämnade komma till påsken. Paolo hade just fått sitt fjärde barnbarn, en flicka som vanligt, (det föds bara flickor i hela släkten oupphörligt efter 1977, sexton inalles hittills,) vilket kändes som förpliktande – jag hade ju varit med på alla tre barnens bröllop. Så det gällde att bli frisk till påsken.

Jag ringde till Kalmar och råkade ut för den vänligaste tänkbara service. Expediten på Kalmar Turistbyrå gav mig helt andra uppgifter än nätet och Deutsche Bahn, och han skaffade mig alla biljetter direkt hela vägen ner till Verona.

Förra året kollapsade resan direkt genom sabotage i Danmark, när en järnvägsledning fallit ner, och även i år förelåg det problem – det fanns ingen tågförbindelse mellan Köpenhamn och Rödby (Puttgardenfärjan) från mars till juni. Tåget ersattes av buss.

Det lämpligaste tåget från Göteborg gick 6.55, men expediten rådde mig att ta ett tåg en timme tidigare, då man inte visste vad som kunde hända i Danmark. Samma råd upprepades på Centralstation när jag hörde mig för där. Men vem vill stiga upp en timme tidigare för att fånga ett tåg som går 5.55?

Jag sov med kläderna på den natten (4 timmar), steg upp halv 6 och gick med allt bagage till spårvagnen. Två gick precis innan jag hann fram. Men så kom det en tredje. Utan att ana vart den gick, den verkade ligga utanför programmet, steg jag på. Det var linje 10. Den ska inte alls gå över Stigbergstorget.

Förbryllad vände jag mig till en svensk passagerare. Hon förklarade, att tidigt på morgonen går alla möjliga spårvagnar från Vagnhallen i Älvsborg, så man kan råka ut för vilken linje som helst. Det var bara att hänga med.

När vi kom till Brunnsparken rådde hon mig att stiga av, ty sedan skulle spårvagnen direkt över till Hisingen. Jag gjorde så och hann med tåget 6.55.

Det första kritiska resmomentet gällde att hitta bussen i Köpenhamn. Jag fick olika instruktioner. I Skåne sade den svenska konduktören att jag bara skulle följa skyltarna. På andra sidan Öresund sade mig den danska konduktören att gå ut ur stationen till vänster. Ingenting gav någon exaktare information.

Jag följde det senare rådet och gick ut till vänster. Jag hamnade på en bakgata utan någon tillstymmelse till någon buss. Jag gick in igen och frågade en polis. Han visste ingenting och hänvisade mig till informationen. Det fanns ingen information. Jag tog en chans och gick rätt ut, och där såg jag några bussar långt borta. Det var rätt bussar, och det var bara att kliva ombord.

Bussen tog mig till färjan, och färjan tog mig till Tyskland. Det snöade hela vägen. Inte förrän i Hamburg började temperaturen visa plusgrader. På morgonen i Göteborg hade det varit 5 minus.

(I nästa nummer: *Achilles bibliotek*.)

Trivselsean, del 8: Lamayuru.

Det största problemet med Leh var inte att Internet fungerade sämre än någonsin utan att man inte kunde andas. Det räckte med att gå upp till Shantistupan eller Tsemofortet för att tydligt märka den extrema skillnaden mellan luft och Lehstank, och det berodde nästan enbart på den förfärliga massiva trafiken.

Legdan kom hem från Manali onsdag kväll, så jag fick precis träffa honom innan jag reste vidare. Han förklarade Internetproblemet för mig. Under juni-juli hade de grävt i gatorna utanför Leh och lyckats fördärva bredbandet. De hade aldrig lyckats hitta var brottet uppstod och därför inte kunnat åtgärda problemet. Man kunde till nöds avläsa mail per satellit, få det att fungera i en minut och sedan vänta i fem, men det var allt

Den dåliga luften var orsaken till nästan alla sjukdomar i Leh och då främst i lungorna. Folk rosslade, spottade, harklade och gick med munskydd överallt. Det var nästan som i Kathmandu.

En följd var att man tappade aptiten och blev allmänt dödstrött och fick huvudvärk. Liksom i smogstäder som Kathmandu är det inte att rekommendera att stanna längre än högst tre dagar i Leh. Jag var helt slut den fjärde dagen med huvudvärk och orkeslöshet och skyndade mig torsdag morgon att sätta mig på bussen mot Khaltse.

Det var bara 32 kilometer till Nimmu, men det tog 1,5 timmar att komma dit. Det enda dröjsmålet var den massiva trafikstockningen utanför Leh. Det var nästan omöjligt att komma ut från staden.

I Khaltse som nåddes halv 1 nio mil från Leh är det alltid ett problem att hitta ett fordon vidare upp mot Lamayuru. Det är bara två mil dit men 800 meter uppför, så man måste utnyttja ett fordon. Förra året kostade mig de två milen 800 rupier.

Sökande längs huvudgatan frågade jag mig till möjligheter, och det tredje försöket gav träff. Det visade sig bli dagens lyckträff.

Det var två italienare på väg till Kashmir. Jag frågade först på engelska men slog omedelbart om till italienska när jag hörde deras språk. De lät mig gärna följa med upp.

De var från Lugano och gamla vänner sedan 40 år, Tiziano och Eduardo, 80 respektive 58 år gamla. De hade rest årligen i Himalaya sedan 80-talet och ämnade liksom jag fortsätta därmed.

De var mycket trevliga. De kunde till och med ett svenskt uttryck: ”Fy fan!” som jag lärde dem uttala på rätt sätt med långt A. Vi hade mycket trevligt tillsammans och hann till och med diskutera immigrantproblemet i Europa. Tiziano var övertygad om att det bara kunde leda till inbördeskrig, som ju faktiskt redan förekommer lokalt. Han menade att invasionen var programmerad, men han ville inte gå in på om det var Soros-Rothschilds fel eller ett från arabiskt håll avsiktligt etniskt övertagande av Europa genom islam. I Italien är situationen förfärlig, och jag illustrerade situationen i Sverige med att belysa att det för fyra år sedan knappt fanns en tiggare i landet medan de nu fanns överallt, och de var aldrig svenska. Han berättade även att socialhjälpens för en italienare var 400 euro i månaden medan den för en immigrant/flykting var 700. Det lär vara värre i Sverige.

Då de skulle fortsätta direkt till Kashmir utan att stanna fick jag hoppa av vid gamla Dragon, och vi skildes i ömsesidigt hopp om att kunna ses igen något annat år i dessa trakter. ”Fy fan!” var vår glada avskedshälsning.

Min värd var inte hemma, och min värdinna var ute på fältet, så jag fick vänta så länge med att bli installerad. Det var bara att gå upp till klostret och inmundiga min traditionella Lamayuriska rispudding.

Där hamnade jag vid ett bord där det satt en italienare, en tysk, en sydafrikan, en spanjorska och en till. Naturligtvis talade jag italienska med italienaren.

Sedan begav jag mig upp till Atitise, som planerat. Vädret var gott, så jag blev omedelbart kompenserad för förra årets ihållande dåliga väder, men ingen var hemma i klostret.

Efter att ha vandrat omkring i större delen av Ladakh fann jag denna ”vilda trek” över bergen vara den absolut mest givande. De okända Zanskarbergen i fjärran är som Fitz Roy i Patagonien, och där uppe råder sådan fullkomlig frid utan att man ser ett spår av civilisationen, och fastän jag kan vägarna hittar jag nya möjligheter varje gång. Sålunda kom jag till klostret denna gång bakvägen från väster, vilket faktiskt var en lättare väg än alla andra. Klostret skulle ha invigts i juli, men jag tvivlade på den saken. Allt var ofärdigt inuti, och arbeten pågick fortfarande.

Nedstigningen blev desto mera njutbar. Jag hade haft motvind hela vägen upp, vilken ibland utmanat balansen, men nedgången i skymningen utan motvind med hela Zanskarbergskedjan i ett ständigt skiftande färg- och skuggspel framför sig är något av det vackraste man kan uppleva.

Ändå är denna trek helt okänd för guideböckerna och för alla utom de invigda. Det är en sådan trek man måste hitta själv.

(Fortsättning i nästa nummer.)

Göteborg den 9 april 2018